

Utvecklingsprojektet *Intensivsvenska* – undervisning för nyanlända skolelever

Intensivsvenska är ett treårigt utvecklingsprojekt som utarbetar en ämnes- och språkinriktad utbildningsmodell för nyanlända elever i gymnasieåldern (Språkintroduktionsprogrammet).

- Modellen är målorienterad och systematiskt upplagd och inkluderar alla de ämnen som eleverna behöver för att bli behöriga till gymnasiet.
- Stommen i modellen är ett konkretiserat innehåll och tydliga mål och delmål för språk- och kunskapsutveckling ner på veckonivå.
- Innehåll, mål och delmål är sorterade och organiserade i så kallade *ämnesplaneringar* (se i fobladet *Ämnesplaneringar och implementering*).

Elevernas språkutveckling intar en naturlig huvudroll i *Intensivsvenska*, eftersom språkkompetensen är avgörande för framgång i skolan. Projektet har därför en rad specialåtgärder som riktas mot delar av språkförmågan som ofta behandlats styvmoderligt i skolorundervisningen, t.ex. uttal och litterarisering, ordförråd och grammatisk medvetenhet och kunskap.

Mål: att gynna integrationen och öka likvärdigheten

Intensivsvenskans övergripande mål är att gynna integreringen av nyanlända skolelever och att öka likvärdigheten i utbildningen. Vi gör det genom att planera för 1) ett högre tempo i utbildningen, 2) en snabbare språkutveckling i svenska och 3) explicititet kring innehåll och mål för både lärare och elever.

Oavsett om eleverna vill gå vidare till ett nationellt gymnasieprogram, till yrkesutbildning eller uti yrkeslivet behöver Språkintroduktionsprogrammet ge eleverna så goda förutsättningar som möjligt för språkutveckling och lärande. *Intensivsvenskans* modell ger lärarna redskap för planering och genomförande av en målriktad och effektiv språk- och ämnesundervisning.

Arbete och aktiviteter i *Intensivsvenska*

Under *projektår 1* arbetade *Intensivsvenska* med att kartlägga utbildningen för nyanlända skolelever, identifiera utmaningar och möjligheter i skolan och inventera och utforska metoder och modeller för språkundervisning. Mycket tid ägnades också åt att utarbeta ämnesplaneringarna i samarbete med lärare.

Projektår 2 (läsåret 2017/2018) startade den första implementeringsomgången på två skolor; en i Stockholms kommun och en i Nacka kommun. Genom ett nära samarbete mellan projektmedarbetare, lärare och rektorer i det dagliga skolarbetet reviderades modellen och anpassningar gjordes till olika elevgrupper.

Projektår 3 (läsåret 2018/2019) startade implementeringsomgång 2 med två nya skolor – en i Södertälje kommun och ytterligare en i Stockholms kommun – vid sidan av fortsatt implementering på de två första skolorna. På de nya skolorna testkör vi upplägget som modell. Särskilt fokus ligger på modellens genomförbarhet, flexibilitet och funktionalitet.

Ordförråd: Forskningen visar att ordförrådets storlek har ett starkt samband med läsförståelse och skolframgång. Eleverna behöver kunna 10.000–15.000 ord för att kunna tillgodogöra sig högstadies- och gymnasieundervisning. *Intensivsvenska* har tagit denna kunskap på allvar och satsar därför särskilt på att utveckla metoder och arbetssätt för att utveckla elevernas ordförråd. Eleverna får ordläxor varje vecka. Orden är hämtade ur de texter som förekommer i undervisningen och satsningen på ordförrådsutveckling syftar till att främja elevernas läsförståelse och aktiva användning av orden i kontext. Varje eller varannan vecka genomförs ett ordtest, som testar hörförståelse, stavning, böjning, betydelse och användning.

Uttal och litterarisering: *Intensivsvenskans* arbete med uttalsundervisning har två inriktningar. Dels artikulation, dels litterarisering/latinisering. Artikulation handlar om att kunna använda de ljud som finns i det svenska ljudsystemet. Litterarisering handlar om att utveckla läs- och skrivförmåga på latinskt alfabet. Utvecklingen av dessa två förmågor hänger samman.

Skönlitteratur och läsning: Att läsa är en förmåga – skönlitterär läsning är något mer. Genom att läsa skönlitterära texter förstår vi oss själva bättre, vil lär oss om andra tider och kulturer och olika människors sätt att tänka. Läsning av skönlitteratur är således mycket värdefullt för alla ungdomar och *Intensivsvenska* gör därför en särskild satsning på skönlitterär läsning.

Grammatik: Behovet av att särskilt uppmärksamma och konkretisera grammatikens plats i svä-ämnet har vuxit fram under det första implementeringsåret. Eleverna vill ha mer och tydligare grammatikundervisning och lärarna efterfrågar metoder och undervisningsexempel. *Intensivsvenska* satsar därför på en tydlig grammatikundervisning. Kunskaper i grammatik stärker dessutom förmågan att prata om språket.

Studiemedvetenhet: Studiemedvetenhet löper som en röd tråd genom undervisningsmodellen. Ett exempel på ett verktyg för ökad studiemedvetenhet är den studiekalender som *Intensivsvenska* och lärare utformat tillsammans. Studiekalendern låter eleverna träna på att skapa rutiner för skolarbetet och kontinuerligt utvärdera sina insatser.